

سنت و تجدد در اندیشه شادمان

* حجت زمانی‌راد

E-mail: hzrad68@gmail.com

** محمد کمالی‌گوکی

E-mail: mkamali77@yahoo.com

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۶/۵/۲۲

تاریخ دریافت: ۱۳۹۵/۸/۱۹

چکیده

ظهور عقلانیت جدید و برآمدن تمدن از آن خود کننده‌ی آن، از تأثیرگذارترین پدیده‌های تاریخ بشری است. متعاقباً برخورد این تمدن با عالم تاریخی ما نیز مهم‌ترین مسأله معاصر ماست. متفکران ایرانی از پیش از انقلاب مشروطه تاکنون هر یک از نظرگاه خود به مسأله «سنت و تجدد» اندیشیده و صورت‌بندی خاص خود را ارائه داده‌اند. این متفکران در طیفی وسیع، که از مخالفان سنت و مدافعان تجدد تا مدافعان سنت و مخالفان تجدد و نیز «وحدت‌اندیشان» را شامل می‌شود، قرار می‌گیرند. یکی از پیشگامان روشنفکران مخالف با تقلید تمام از غرب و مدافع احیای هویت ملی، سیدفخرالدین شادمان است. وی پیش از روشنفکران مهم دهه‌ی چهل شمسی، نظیر جلال آل احمد و علی شریعتی، ضمن فهم اجتناب‌ناپذیری مدرنیته و هشدار نسبت به انفعال و رویگردانی از آن، به نقد تجددگرایی مطلق (به تعبیر نسل بعدی: غرب‌زدگی) می‌پردازد و از ضرورت حفظ هویت ملی و سرمایه‌های تاریخی ایران سخن می‌گوید. همین فضل تقدم اوست که پژوهش بر اندیشه او را ضروری می‌سازد. این مقاله درصدد است تا برپایه‌ی برداشتی اسپریگنزی از اندیشه سیاسی و نگاهی اسکینری به «مسأله روش»، با تحلیل مهم‌ترین آثار شادمان، به سؤال چگونگی مواجهه شادمان با مدرنیته بپردازد و درک وی از مشکله «سنت و تجدد» را تبیین کند و سپس به ارزیابی انتقادی آن بپردازد و بصیرت‌های نهفته در آن و نیز محدودیت‌هایش را آشکار سازد.

کلید واژه‌ها: سنت، تجدد، هویت ملی، زبان فارسی، شادمان.

* دانشجوی دکتری اندیشه سیاسی دانشگاه تربیت مدرس

** دانشجوی دکتری اندیشه سیاسی دانشگاه تربیت مدرس، نویسنده‌ی مسؤول